

VETOOMUS MAAHANMUUTTOMINISTERILLE JA MAAHANMUUTTOPOLIITTISELLE MINISTERIRYHMÄLLE

Pakolaisneuvonta, Suomen Pakolaisapu, Suomen Punainen Risti, Etu ry, Lastensuojelun Keskusliitto sekä Ev. lut. kirkon maahanmuuttajatyö vetoavat Suomen hallitukseen ja päätöksentekijöihin, jotta turvapaikanhakijoiden Dublin-palautukset Italiaan ja Maltalle keskeytettäisiin toistaiseksi.

Turvapaikkaa hakeneiden ja myös oleskeluluvan saaneiden tilanne Italiassa ja Maltalla on ollut vakavassa kriisissä jo monta vuotta. Viimeaikainen kuohunta Pohjois-Afrikassa uhkaa lisätä näiden maiden kuormitusta entisestään. Vastaanotto-olosuhteet ja turvapaikkamenettelyn ongelmat ovat sellaisella tasolla, ettei ole hyväksyttävää palauttaa turvapaikanhakijoita näihin maihin. Asia koskee esimerkiksi lapsiperheitä ja joukossa on myös yksin olevia lapsia ja nuoria.

Katsomme, että Suomen ja muiden EU-maiden tulisi ottaa Italian ja Maltan kautta tulleiden turvapaikanhakijoiden hakemukset aineelliseen käsittelyyn palautuksen sijaan. Tämä olisi eurooppalaista vastuunjakoa käytännössä, ja parantaisi hakijoiden oikeusturvaa ja estäisi heitä joutumasta epäinhimillisiin olosuhteisiin.

Suomessa tämä merkitsisi vain joidenkin kymmenien hakemusten ottamista käsittelyyn. Joukossa on useita haavoittuvassa asemassa olevia hakijoita, joilla on kääntymisen täytäntöönpanokiello Euroopan ihmisoikeustuomioistuimesta ja jotka ovat odottaneet Suomessa jopa 3-4 vuotta. Suomen tulisi pikaisesti ottaa käsittelyyn näiden haavoittuvien ja pitkään odottaneiden hakemukset.

Maltalla maahan tulleet turvapaikanhakijat otetaan systemaattisesti säilöön, jossa heitä voidaan pitää jopa 12 kuukautta. Maltan kansallinen laki sallii jopa puolentoista vuoden säilöönoton. Avoin vastaanottokeskus Maltalla voi tarkoittaa alkeellista telttaleiriä. Lääkärit ilman rajoja -järjestön mukaan mielenterveyspalvelut turvapaikanhakijoille ja pakolaisille ovat riittämättömät. Ihmiset kärsivät henkisistä traumoista väkivallan, vangitsemisen ja huonojen elinolosuhteiden sekä yleisen tulevaisuuteen liittyvän epävarmuuden vuoksi. Vaikka hakijoille myönnetään oleskelulupa, se ei anna käytännössä mitään oikeuksia. Maltalta onkin sijoitettu luvan saaneita muihin maihin.

Italiassa suurin osa turvapaikanhakijoista joutuu asumaan kadulla, koska vastaanottopaikkoja on alle 20 prosentille hakijoista. Joukossa on myös alaikäisiä, jotka ovat erityisen alttiita monenlaiselle hyväksikäytölle, mm. riski joutua ihmiskaupan uhriksi. Hakijat eivät saa terveydenhuoltoa eivätkä mitään tukea valtiolta. Turvapaikkamenettelyn taso on huono. Suurissa kaupungeissa turvapaikkahakemuksen rekisteröinti saattaa kestää useita kuukausia, eikä turvapaikanhakijoilla tänä aikana ole mahdollisuutta päästä vastaanottopalveluihin. Maksutonta oikeusapua hakijoille ei ole saatavilla. Heikon menettelyn seurauksena on usein vääriä turvapaikkapäätöksiä, mikä lisää hakijoiden liikkumista toisiin EU-maihin. Suomeen tulleet lapset ovat kertoneet ongelmista italialaisessa menettelyssä liittyen iän merkitsemiseen. Monet alaikäiset on määritelty täysi-ikäisiksi varsin sattumanvaraisesti, ja osa lapsista on seurauksia ymmärtämättä kertonut olevansa täysi-ikäisiä päästäkseen jatkamaan matkaa.

Tammikuussa 2011 Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi turvapaikanhakijan palauttamisen Kreikkaan olevan vastoin Euroopan ihmisoikeussopimusta. EIT:n ratkaisu lopetti useimmissa EU-maissa Dublin-palautukset Kreikkaan. Olosuhteet Maltalla ja Italiassa ovat erityisesti vastaanotto- ja säilöolosuhteiden osalta jo hyvin lähellä Kreikan tilannetta, joten olisi aika keskeyttää palautukset myös näihin maihin. Erityisen tärkeää tämä olisi siksi, että Italiaan ja Maltalle kohdistuu suurin paine viimeaikaisten Pohjois-Afrikan maiden levottomuuksien vuoksi.

14. maaliskuuta 2011

Pakolaisneuvonta ry

Suomen Pakolaisapu

Suomen Punainen Risti

Lastensuojelun Keskusliitto

Ev. lut. kirkon maahanmuuttajatyö

Etu ry – Edustajat turvapaikanhakijalapsille